

Meteorologická měření a pozorování v okolí stanice Červená

Historie a současnost meteorologických pozorování ve vybraných lokalitách

Budišov nad Budišovkou

Městečko s necelými 3 000 obyvateli, které se nachází na rozhraní Vítkovské a Domašovské vrchoviny. Nejvyšším bodem na jeho katastru je Červená hora (6 km na jihozápad od centra). Jde také o lokalitu s jednou z nejdélejších řad meteorologických pozorování srážek zájmové oblasti. První dochovaný měsíční výkaz je ze srpna 1886. Stanice Budišov (něm. Bausch) se nacházela v německé zimní hospodářské škole a jako pozorovatelé byli uváděni učitelé nebo ředitelé této školy až do října 1936. Kromě úhrnu srážek se měřila také teplota vzduchu v termínech 6, 12, 20, od roku 1901 v klasických termínech 7, 14, 21, odhadovala se oblačnost, směr a rychlost větru. Na konci 19. století se začaly měřit i sněhové charakteristiky. Během 2. světové války šlo již o srážkoměrnou stanici s doplňkovým měřením teploty, ale také s měřením slunečního svitu.

V letech 1945–1946 stanice neměřila a obnovena byla až od února 1947 opět v zimní rolnické škole. Pozorování zde definitivně skončilo v červnu 1951. Od října 1952 změnila stanice adresu již jen jednou, kdy po více než 35 letech vystřídal Jaroslava Bučka pozorovatel Jan Merta a na stejné adrese od roku 1995 František Nemochovský, který měří dodnes.

charakteristika	období	hodnota
T_R	1886–1960	6,5 °C
T_{Rmax}	1934	8,1 °C
T_{Rmin}	1940	4,6 °C
T_{Rmax}	červenec 1959	18,8 °C
T_{Rmin}	únor 1929	-13,9 °C
T_{max}	5. 7. 1957 14:00	34,8 °C
T_{min}	11. 2. 1929 07:00	-32,9 °C
SRA_{Rg}	1886–2021	723,0 mm
SRA_{Rmax}	2010	1004,3 mm
SRA_{Rmin}	1908	475,2 mm
SRA_{Rmax}	červenec 1997	311,1 mm
SRA_{Rmin}	listopad 2011	0,4 mm
SRA_{Rmax}	18. 2. 1904	110,5 mm

Dřemovice

Dřemovice (něm. Drömsdorf) je bývalá obec a zrušené katastrální území, které leží v na jihozápadním okraji Města Libavá v těsné blízkosti vojenského újezdu. Po osvobození Československa bylo roku 1946 zdejší německé obyvatelstvo odsunuto do Německa. Se vznikem vojenského újezdu Město Libavá byly Dřemovice k 1. červenci 1950 jako osada oficiálně zrušeny a od té doby jsou spíše jen nevidovanou místní částí Města Libavá, nicméně stále se jejich název objevuje i v katastrální mapě. Meteorologická stanice v Dřemovicích existovala v místní myslivně od ledna 1878 až do srpna 1938. Za toto období se vystříдалo 9 pozorovatelů, lesníků nebo nadlesníků.

Od července 1920 až do ukončení provozu stanice v srpnu 1938 byl pozorovatelem správce lesního úřadu Ernst Konofsky. V prvním roce existence se pozorovalo v termínech 6, 14, 20, od následujícího roku již v klasických 7, 14, 21. Kromě srážek a termínových teplot se také v určitém období měřil tlak vzduchu, sněhové charakteristiky i extrémní teploty, odhadovala se oblačnost, směr a rychlost větru.

charakteristika	období	hodnota
T_R	1878–1937	5,8 °C
T_{Rmax}	1934	7,9 °C
T_{Rmin}	1879	4,3 °C
T_{Rmax}	červenec 1932	18,7 °C
T_{Rmin}	únor 1929	-15,0 °C
T_{max}	12. 8. 1921 14:00	34,8 °C
T_{min}	11. 2. 1929 07:00	-32,9 °C
SRA_{Rg}	1878–1937	861,6 mm
SRA_{Rmax}	1890	1791,1 mm
SRA_{Rmin}	1921	423,7 mm
SRA_{Rmax}	říjen 1884	326,3 mm
SRA_{Rmin}	únor 1914	2,5 mm
SRA_{Rmax}	20. 7. 1931	156,9 mm

Myslivna v Dřemovicích

Pozorovatel Ernst Konofsky s rodinou

Město Libavá

Dnešní Město Libavá nacházející se v jihovýchodní části Domašovské vrchoviny má jen necelých 600 obyvatel. Před druhou světovou válkou však toto sídlo vystupovalo jako politické, hospodářské a kulturní centrum celé oblasti dnešního vojenského újezdu Libavá, kde sídlil i okresní soud a žilo zde téměř 3000 převážně německých obyvatel.

V roce 1920 zde byla založena zemědělská lidová škola nazývaná také Zemská odborná škola hospodářská. Od roku 1926 zde byla zřízena klimatologická stanice s měřením teploty (termínové, maximální, minimální, přízemní) vlhkosti vzduchu, srážek i sněhových charakteristik, zaznamenával se i směr a rychlost větru. Od roku 1939 byla stanice redukována na srážkoměrnou. S koncem roku 1944 stanice ukončila provoz a obnovena byla až po skončení druhé světové války od srpna 1946, kdy došlo i na přejmenování instituce na Zimní rolnickou školu.

Město bylo k 1. říjnu 1946 zahrnuto do nově vzniklého vojenského újezdu Libavá a byl zde zřízen vojenský útvar. Od 19. dubna 1948 zde zahájila provoz i klimatologická stanice a fungovala z častého střídání pozorovatelů z řad sloužících vojáků až do svého přesunu na Červenou horu na konci roku 1952.

charakteristika	období	hodnota
T_R	1926–1937	6,3 °C
T_R	1947–1952	6,6 °C
T_{Rmax}	1934	7,9 °C
T_{Rmin}	1929	4,8 °C
T_{Rmax}	červenec 1928	19,0 °C
T_{Rmin}	únor 1929	-14,3 °C
TMA_{max}	16. 7. 1928	35,0 °C
TMI_{min}	10. 2. 1929	-34,0 °C
SRA_{Rg}	1926–1952	698,8 mm
SRA_{Rmax}	1937	968,7 mm
SRA_{Rmin}	1933	383,4 mm
SRA_{Rmax}	srpen 1931	197,5 mm
SRA_{Rmin}	říjen 1951	1,9 mm
SRA_{Rmax}	25. 5. 1929	109,0 mm

Budova zemědělské lidové školy ve Městě Libavá

Kružberk

Kružberk je malá obec v západní části Vítkovské vrchoviny na řece Moravici. Na začátku 20. století došlo k povodním, kvůli kterým bylo rozhodnuto Zemskou vládou ve Slezsku o stavbě přehrady na řece Moravici. Příprava stavby byla zastavena, protože vypukla první světová válka. Další projekt byl vytvořen v letech 1930–1932 Dr. techn. Karlem Pickem a sudetským Němcem Ing. Kappellem. Kvůli výstavbě pohraničního opevnění už na stavbu nezbyl dostatek prostředků. Stavba přehrady tak začala až po druhé světové válce v roce 1948 a dokončena byla v roce 1955. Meteorologická měření (převážně srážkoměrná) zde byla prováděna už před druhou světovou válkou v letech 1934–1938 a potom s vlastní výstavbou vodní nádrže od září 1949.

V letech 1987–2004 byl v provozu i ombrograf se záznamem minutových úhrnů srážek v bezmrazovém období. Z důvodu úsporných opatření byla stanice zrušena na konci roku 2012. Na fotografii níže je manuální srážkoměr a sněhoměrná tyč patřící ČHMÚ a automatický srážkoměr s meteorologickou budkou provozovanou podnikem Povodí Odry.

charakteristika	období	hodnota
T_R	1934–1937	7,5 °C
T_R	1954–1962	7,3 °C
T_{Rmax}	1957	8,4 °C
T_{Rmin}	1963	5,4 °C
T_{Rmax}	červenec 1959	19,3 °C
T_{Rmin}	leden 1963	-11,5 °C
T_{max}	3. 9. 1955 14:00	35,0 °C
T_{min}	30. 1. 1963 07:00	-31,0 °C
SRA_{Rg}	1934–1937	620,3 mm
SRA_{Rg}	1950–2012	685,8 mm
SRA_{Rmax}	2010	1116,8 mm
SRA_{Rmin}	1990	459,2 mm
SRA_{Rmax}	červenec 1997	303,6 mm
SRA_{Rmin}	listopad 2011	0,7 mm
SRA_{Rmax}	7. 8. 2006	78,0 mm

Meteorologická stanice Kružberk v roce 2012

Dvorce, Buková chata

V severní části Domašovské vrchoviny, 7 km od Červené se nachází obec Dvorce. Díky textilnímu průmyslu byly Dvorce na začátku 20. století městem s více než 3500 obyvateli. Tento status Dvorce ztratily po druhé světové válce vlivem vysídlení původních německých obyvatel a nedostatečným dosídlením českým obyvatelstvem. Mezi lety 1906 až 1917 byla v provozu srážkoměrná stanice u Bukové chaty (Buchhütte). Přesná poloha lokality není známa, pravděpodobně na východním okraji města.

Nedochovaly se však výkazy ze všech let a chybí tak měření z období 1907–1908. V krátkém období byla měřena také termínová teplota vzduchu.

charakteristika	období	hodnota
SRA_{Rg}	1906, 1909–1917	658,7 mm
SRA_{Rmax}	1910	814,5 mm
SRA_{Rmin}	1911	560,6 mm
SRA_{Rmax}	červenec 1912	178,9 mm
SRA_{Rmin}	únor 1914	3,6 mm
SRA_{Rmax}	6. 8. 1914	74,4 mm

Ranošov

Jednou z obcí, která musela ustoupit Vojenskému újezdu Libavá, byl Ranošov, který leží v jižní části Oderských vrchů asi 4 km od pramene Odry. Podle ročenek existovala srážkoměrná stanice na lesní správě velkostatků Veselíčko již od roku 1881. Meteorologické výkazy jsou však dostupné až od roku 1895 a chybí měření z let 1903, 1906–1908 a 1911. Od roku 1898 je pozorovatelem lesník Josef Zdráhala až do posledního výkazu v roce 1912 (ročenky uvádí existenci stanice minimálně do roku 1920), poté se přestěhoval do Nové Vsi nad Odrou, kde po dalších 30 let vedl meteorologickou stanici v myslivně u Zeleného kříže. Stanice byla obnovena až v dubnu 1939 v místní obecní škole, kde byl pozorovatelem učitel Josef Münster (obr. 111). V září 1945 si Josef Münster zřejmě přestěhoval stanici k sobě domů (č.p. 46) a v září 1946 byla stanice zrušena, stejně jako celá obec.

charakteristika	období	hodnota
SRA_{Rg}	1895–1912	911,9 mm
SRA_{Rg}	1940–1945	774,9 mm
SRA_{Rmax}	1910	1166,1 mm
SRA_{Rmin}	1908	501,0 mm
SRA_{Rmax}	září 1910	362,6 mm
SRA_{Rmin}	listopad 1908	5,0 mm
SRA_{Rmax}	9. 8. 1889	91,3 mm

Obecní škola v Ranošově se žáky a učitelem a pozorovatelem srážkoměrné stanice Josefem Munsterem

Rudoltovice

Další, již neexistující obec Rudoltovice se rozkládala asi sedm kilometrů východně od Města Libavá a osm kilometrů jihovýchodně od Červené ve stoupajícím úbočí, které vycházelo z údolní nivy řeky Odry. V obci s více než 1000 obyvateli se nacházela obecní škola, kde byla v roce 1906 založena srážkoměrná stanice.

Ta fungovala až do konce června 1952, kdy došlo k zavření školy a následnému vysídlení obce z důvodu rozšíření vojenského újezdu Libavá. Během více než 45 let existence stanice stanici obsluhovalo sedm pozorovatelů.

charakteristika	období	hodnota
SRA_{Rg}	1906–1951	662,5 mm
SRA_{Rmax}	1941	967,1 mm
SRA_{Rmin}	1921	408,5 mm
SRA_{Rmax}	červenec 1912	235,5 mm
SRA_{Rmin}	únor 1914	1,8 mm
SRA_{Rmax}	6. 8. 1914	85,8 mm

Moravský Beroun

V tomto městečku s necelými 3 tisíci obyvateli, které leží pouhých 7 km na VSV od Červené v údolí řeky Bystřice začalo měření srážek a teplot vzduchu už v roce 1895. Stanice byla zřízena v areálu textilní továrny Granitol, která existuje dodnes, a v měření se vystřídal několik pozorovatelů. V roce 1954 byla stanice přemístěna do bydliště posledního pozorovatele v Granitolu, Františka Hermana.

Od roku 1962 se již nebyla měřena teplota vzduchu a v roce 1968 bylo měření přesunuto do části Sedm Dvorů, která se nachází asi 1,5 km jižně od města. Zde se stanice stěhovala ještě dvakrát, a to v letech 1973 a 1987. Na konci roku 1993 byla stanice zrušena.

charakteristika	období	hodnota
SRA_{Rg}	1896–1993	769,6 mm
SRA_{Rmax}	1937	1251,5 mm
SRA_{Rmin}	1959	476,2 mm
SRA_{Rmax}	srpen 1937	301,1 mm
SRA_{Rmin}	září 1959	0,4 mm
SRA_{Rmax}	13. 8. 1937	106,2 mm

Vítkov

Město Vítkov a obec s rozšířenou působností s více než 5500 obyvateli je největším městem celé zájmové oblasti a je to zároveň lokalita s nejdéle řadou měření denních úhrnů srážek (142 let) a termínových teplot vzduchu (138 let).

První výkaz meteorologických měření z Vítkova (něm. Wigstadt) je z ledna 1877 a obsahuje denní úhrny srážek, termínových teplot vzduchu (7, 12, 21) a záznamy o oblačnosti, směru větru (anglické zkratky) a rychlosti větru (stupně Smithsona). Nestandardní je uváděná výška srážkoměru (1,8 m) i teploměru (2,3 m). Přesné umístění stanice není známo. Výkazy s denními daty končí v prosinci 1885 a až do roku 1895 jsou k dispozici pouze měsíční data z vídeňských ročenek. Další etapou je období 1895–1917, kdy se měřily srážky (v termínu 08 SEČ) a teploty (v termínech 8, 14 a 21). Ročenky uvádí jako pozorovatele Konrada Suvalda, majitele přádelny hedvábí, která byla ve Vítkově zřízena už v roce 1863 vídeňskou firmou Imlauer. Od roku 1918 se již měří v zavedených klimatologických termínech 7, 14, 21 a stanice je již vybavena i extrémními teploměry. Teploměry jsou pravděpodobně umístěny za oknem domu ve výšce 5,4 m. Pozorovatelem je děkan P. J. Hermer a od roku 1920 odborný učitel A. Langer, z čehož se dá usoudit, že stanice byla přemístěna do nějaké vzdělávací instituce. Měření a pozorování bylo přerušeno na konci druhé světové války a alespoň srážkoměrná stanice obnovena v únoru 1948 v místním pivovaru.

Klimatologická stanice s již plně vybavenou meteorologickou budkou byla zřízena v místních jeslích v červnu 1953 a na tomto místě vydržela téměř 20 let, do října 1972, kdy byla přemístěna do Husovy ulice. V 60. letech byla stanice vybavena i anemoindikátorem pro záznam směru a rychlosti větru a v 80. letech byl přidán i ombrograf pro záznam srážek v čase.

charakteristika	období	hodnota
T_R	1877–1944	6,7 °C
T_R	1954–2021	7,6 °C
T_{Rmax}	2019	9,6 °C
T_{Rmin}	1940	4,5 °C
T_{Rmax}	červenec 2006	21,8 °C
T_{Rmin}	únor 1929	-14,5 °C
TMA_{max}	8. 8. 2013	35,2 °C
TMI_{min}	10. 2. 1929	-37,0 °C
SRA_{Rg}	1877–2021	693,8 mm
SRA_{Rmax}	1977	1058,3 mm
SRA_{Rmin}	2015	415,1 mm
SRA_{Rmax}	červenec 1997	418,7 mm
SRA_{Rmin}	září 1959	1,5 mm
SRA_{Rmax}	6. 7. 1997	93,0 mm

Klimatologická manuální stanice ve Vítkově s pozorovatelkou E. Piskořovou v roce 2007

Poté stanici převzal učitel fyziky vítkovského gymnázia Petr Ambrož a stanice byla do areálu školy přemístěna v květnu 2011. S končící érou manuálního měření v meteorologických budkách byl velký zájem o pokračování sledování meteorologických charakteristik na této významné lokalitě, a proto byla v březnu 2012 vybudována automatická klimatologická stanice 2. typu se stožárem a čidly pro měření větru, teplot (termínové, maximální a minimální) a vlhkosti vzduchu, přízemní teploty a také automatickým člunkovým srážkoměrem.

V srpnu roku 2022 byl člunkový (klopný) srážkoměr nahrazen váhovým. Data jsou do klimatologické databáze odesílána každých deset minut. Díky velkému zájmu Petra Ambrože o meteorologii je nadále v činnosti i meteorologická budka a anemoindikátor jako doplňková stanice.

Klimatologická automatická stanice ve Vítkově v roce 2014

O krajině a přírodě
Červené hory a okolí